

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх.№	553-08-37
Дата	07 / 06 2015 г.

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

1557
Или

Д О К Л А Д

за първо гласуване на Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 502-01-39, внесен от Министерски съвет на 26.05.2015 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика, на свое редовно заседание, проведено на 3 юни 2015 г., разгледа Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 502-01-39, внесен от Министерски съвет на 26.05.2015 г.

На заседанието присъстваха: г-н Ивайло Калфин, заместник-министър председател по социалната и демографската политика и министър на труда и социалната политика, г-н Гълъб Донев и г-н Николай Николов, заместник-министри на труда и социалната политика, г-н Бисер Петков, управител на Националния осигурителен институт, г-жа Весела Караиванова, подуправител на Националния осигурителен институт, представители на Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване, експерти от държавните институции, представители на социалните партньори и неправителствени организации.

Законопроектът бе представен от г-н Ивайло Калфин, заместник-министър председател по социалната и демографската политика и министър на труда и социалната политика, който поясни, че с предлагания законопроект се създава правна рамка на усъвършенствания пенсионен модел в България. С него се цели стабилизиране на пенсионната система и някои до сега действащи временни решения стават постоянни с цел предвидимост и сигурност за хората.

Министър Калфин подчерта, че в процеса на разработване на законопроекта, са получени над 50 предложения относно пенсионния модел и 20 от тях са намерили отражение в него. Законопроектът е обсъден и подкрепен от Националния съвет за тристранно сътрудничество.

С промените се предвижда създаване на условия за нарастване на приходите в осигурителната система и намаляване на зависимостта ѝ от държавния бюджет, като от

1 януари 2017 г. се предлага увеличение на размера на осигурителната вноска във фонд „Пенсии” с по 1 процентен пункт и от 1 януари 2018 г. също с 1 процентен пункт.

Предлага се отмяна на предвиденото увеличаване на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд от 5 на 7 на сто от 1 януари 2017 г.

За решаване на предизвикателствата в икономиката в средносрочен и дългосрочен план, предизвикани от негативния ефект от демографските тенденции в страната, се предлагат промени за стабилизиране на социално-осигурителната система чрез увеличаване възрастта за пенсиониране и по-продължително оставане на пазара на труда.

Предлага се диференцирано плавно нарастване на възрастта и осигурителния стаж за лицата, работили трета категория труд до достигане на 65-годишна възраст за жените и за мъжете през 2037 година, след което ще се въведе автоматичен механизъм за повишаване на възрастта за пенсиониране при отчитане продължителността на живота.

Предлага се диференцирано за жените и за мъжете увеличаване на изискуемия осигурителен стаж за пенсиониране за работещите при условията на трета категория труд до достигане през 2037 година на 37 години за жените и 40 години за мъжете.

За лицата, които нямат изискуемия осигурителен стаж, който е не по-малко от 15 години действителен такъв, се предлага също плавно увеличаване на възрастта за пенсиониране, която да достигне през 2029 г. 67 години.

Всички тези промени се предвижда през 2037 година да доведат до постепенно намаляване на разходите за пенсии с около 0,5 на сто от БВП.

Предлага се създаване на нова разпоредба за уреждане на възможността за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лица с изискуем осигурителен стаж и недостиг на възраст до 12 месеца. Пенсията се намалява с 0,4 % за всеки недостигащ месец и е пожизнена. Очаква се 11 400 лица да се възползват от това право, за което през 2016 г. са необходими допълнителни средства в размер на около 32 млн. лв. Допълнителните разходи биха се компенсирани от намаления размер на пенсиите.

Законопроектът предлага трайно уреждане правото на пенсия за учителите и се запазва Учителския пенсионен фонд.

Поради значителното изоставане по отношение на изискуемата възраст за пенсиониране на работещите при условията на първа и втора категория труд се предлага въвеждане на крайна възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69 от Кодекса

за социално осигуряване в изпълнение на препоръките на Съвета на Европейския съюз за ограничаване на възможностите за ранно пенсиониране. Предложението е за въвеждане на изискване за определена минимална възраст за пенсиониране за всички групи лица, тъй като пенсията за осигурителен стаж и възраст от държавното обществено осигуряване се отпускат при настъпване на осигурителен риск „старост“ и при условията лицето да има определения от закона осигурителен стаж.

От 1 януари 2016 г. се предлага въвеждане на възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Отбрана и сигурност“, като възрастта следва да е 52 години и 10 месеца и е равна на предвидената за работещите при условията на първа категория труд. Предлага се плавно увеличаване на възрастта до достигане на 55-годишна възраст за лицата по чл. 69, ал. 1, 2, 3 и 6 (военнослужещи, държавни служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и др.) и 45-годишна възраст за лицата по чл. 69, ал. 4 и 7 (парашутисти, водолази и др.).

Лицата по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване, които до 31 декември 2015 г. изпълняват изискванията за право на пенсия, се предвижда да могат да се пенсионират до 31 декември 2018 г. без оглед на възрастта.

Очакваният ефект през 2016 г. от предлаганото въвеждане на възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69 е за намаление на разходите за пенсии с около 4,1 млн. лв. Създава се отделен фонд за служителите на сектор сигурност – фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“ в рамките на фонд „Пенсии“ на Националния осигурителен институт.

Законопроектът предлага да отпадне изискването за прекратяване на осигуряването при отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст и по отношение на военнослужещите, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и останалите лица по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване. Цели се постигане на равнопоставеност на всички категории осигурени лица. Създава се възможност на лица, придобили в миналото изискуемия осигурителен стаж по чл. 69 от Кодекса за социално осигуряване, да се пенсионират при новите условия, въпреки че вече не работят във военнизираните ведомства.

По отношение на работилите в условията на първа и втора категория труд, които нямат право на професионална пенсия от преференциален пенсионен фонд, но отговарят на условията на предлаганата нова разпоредба (чл. 69б от Кодекса за социално осигуряване), се предвижда възможност да получават пенсия от държавното обществено осигуряване. Целевата група е предимно от лица с категориен стаж преди

2000 г., поради което не са осигурявани в професионални пенсионни фондове, и такива със смесен категориен стаж преди и след 2000 г. За целта се изисква лицата да са работили не по-малко от 10 години при условията на първа категория труд или 15 години при условията на втора категория труд, да имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете, да са навършили възраст, която плавно се увеличава до 55-годишна за жените и мъжете, работещи в условията на първа категория труд, и 60-годишна възраст съответно за работещите в условията на втора категория труд.

Запазва се

Очаква се увеличаване на разходите за пенсии с около 20,8 млн. лв. за 2016 г., 62,2 млн. лв. за 2017 г. и 107,4 млн. лв. за 2018 г., които ще бъдат компенсирани с прехвърлените средства от индивидуалните партии на тези лица във фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване.

С цел постигане адекватност на пенсиите от 1 януари 2019 г. се предлага нов начин за определяне размера на пенсиите, чрез който по-точно ще се отчита приносът на лицето в осигурителната система през целия осигурителен стаж. От същата дата отпада изискването за отчитане на дохода на лицето от внесените осигурителни вноски за периода от три години по избор преди 1997 г. Предложението ще доведе до опростяване на административния процес по отпускане и изчисляване на пенсията и до улеснения за правоимащите, за работодателите и за Националния осигурителен институт.

Със законопроекта се предлага от 1 януари 2017 г. постепенно увеличаване на тежестта на една година осигурителен стаж при изчисляване размера на всички пенсии – новоотпуснати и вече отпуснати, с размер минимум размера на швейцарското правило до достигане на 1,5 на сто. Ефектът се очаква да се изразява в намаление на разходите спрямо текущото законодателство за 2017 и 2018 г., съответно с 10 млн. лв. и 5 млн. лв. При достигане на тежест 1,5 на сто размерите на новоотпуснатите пенсии ще са с 25 на сто по-високи спрямо тежестта по текущото законодателство и в дългосрочен план се предвижда увеличаване на разходите за пенсии спрямо действащото законодателство с около 1,5 на сто от БВП.

Предлага се т.н. „таван“ на пенсиите да отпадне от 1 януари 2019 г., като очакваният ефект от тази мярка е увеличаване на разходите за пенсии от около 12 млн. лв. за 2019 г.

Вносителят изтъква, че резултатите от дългосрочната прогноза показват, че системата ще остане на дефицит през целия период от 2015 г. до 2027 г. Положителен ефект с най-голяма тежест върху баланса на държавното обществено осигуряване оказват увеличението на размерите на осигурителните вноски и ограничаването на възможностите за ранно пенсиониране, особено на работещите в сектор „Отбрана и сигурност”.

Законопроектът съдържа промени за запазване и усъвършенстване на тристълбовия пенсионен модел. Урежда се свободния избор за задължително осигуряване за допълнителна пенсия в универсален пенсионен фонд или само за пожизнена пенсия в държавното обществено осигуряване.

Предлагат се промени в Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система, съгласно които натрупаните средства по индивидуалните партии на лицата, избрали осигуряване само във фондовете на държавното обществено осигуряване, да се прехвърлят във фонда.

В последвалата дискусия представителите на: парламентарните групи на ПП ГЕРБ, Парламентарна група "Български демократичен център", Парламентарната група "Реформаторски блок", както и Асоциацията на индустриалния капитал в България, Конфедерацията на труда „Подкрепа” и Конфедерацията на независимите синдикати в България заявиха подкрепата си за законопроекта. Бе изтъкнато, че законопроектът е резултат от многомесечни обсъждания, дискусии и преговори за постигане на съгласие между правителството и социалните партньори. В основата на предложениния пакет от мерки се съдържа балансиран подход и дългосрочна визия за плавно увеличаване на възраст и осигурителен стаж за пенсиониране, с което ще се постигне освен икономически и социален ефект, и ще се намали зависимостта на общественото осигуряване от държавния бюджет.

От Парламентарната група "Реформаторски блок" бе поставен въпроса за решаване на проблемите с инвалидните пенсии.

От Парламентарната група "Патриотичен фронт" бе изразено съмнение, че предлаганите промени ще създадат допълнителни проблеми в Националния осигурителен институт. Посочено бе, че с предложените мерки се ограничава правото на свободен избор за пенсионно осигуряване на гражданите, както и че с увеличаването на осигурителната тежест за работещите се нарушава техния интерес за сметка на работодателите. Също така липсват мерки за прецизиране обхвата на категорийните работници, не са намерени стимули за осигуряване на реални доходи, няма механизми

за решаване на проблемите на бедността, за повишаване размерите на пенсиите, както и че не е намерено решение по отношение на инвалидните пенсии.

Представителите на Парламентарната група „БСП лява България“ не подкрепят законопроекта. Тяхното виждане е, че предлаганият законопроект не представлява т. нар. пенсионна реформа, а е само корекции в някои от параметрите на системата. Считат, че това са палиативни мерки, които няма да решат натрупаните проблеми: бедност и ниски пенсии на милиони хора, все по-затруднения достъп до правото на пенсия, несъобразен с продължителността на живота и здравословното състояние на нацията.

Представителите на Парламентарната група „Движение за права и свободи“ отбелязват, че провеждането на реформа, свързана с реализирането на непопулярни мерки, не може да постигне устойчивост без институционализиране на политическия диалог с оглед постигане на национално съгласие.

След приключване на обсъждането и гласуване с резултати: „За“ – 8 гласа, „Против“ – 3 гласа и „Въздържали се“ – 3 гласа,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 502-01-39, внесен от Министерски съвет на 26.05.2015 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ